

TELEGRAFUL ROMÂN

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiu, str. Măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, str. Măcelarilor Nr. 45.
Serisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Universalism și naționalism

de Dr. Lucian Borcia.
(Urmare.)

Idealul de stat al ierocrației romane e „civitas dei” pe pământ, un singur stat indivizibil al lui Dumnezeu; orice împărțire, care nu se poate face decât numai trăgând granițe externe, periclitează întregul fără de margini, fiindcă creiază personalitate. De aceea se pierd sub influința romană libertățile popoarelor germanice: dreptul de a-și alege regele, drepturile particulare și așa mai departe; de aceea aranjează călugării predicatori o adevărată goană împotriva iubirii față de locul de naștere, amor solis natalis, când prin secolul al 12-lea începea să se resimtă mișcarea naționalităților; de aceea vedem, că împărății neconținut se cugetă cum să slăbească puterea principilor, și că papii nu cunosc oboseală când secolii de-arândul lucrează împotriva formării statelor, iar când observă, că ostenele lor sunt zadarnice, își dau silință ca să împiedece dezvoltarea lor spre libertate; din același motiv se ingrijesc constituțiile iezeitice înainte de toate, ca să desnaționalizeze cu desăvârșire pe membrii ordului, pentruca să aparțină exclusiv bisericii universale; de aceea cetim în cele mai nouă și strict științifice manuale de drept canonic al bisericii catolice (de e. Phillips ed. 3. 1881 pag. 804), că „infiltrarea principiului național în biserica lui Dumnezeu, care una e și universală, e unul din cele mai regretabile evenimente ale istoriei europene”.

Că marea majoritate a romano-catolicilor totuși sunt patrioți și naționaliști buni, e o lipsă de consecvență, care le servește spre laudă; chiar și Carol cel mare, care se numia „a deo coronatus imperator, Romanum gubernans imperium”, a contribuit prin activitatea sa culturală și sentimentul său german mai mult

ca oricare altul la eliberarea naționalităților și la încătușarea ideii romane consecvente. Dar inconsecvențe de acestea nu ating ființa doctrinei corecte a bisericii romane, iar aceasta nu se poate altcum manifesta, decât în direcție antinațională, fiindcă — o repet — nu e vorba de un anumit ideal bisericesc și imperial, ci de o lege generală a firei și făptuirii omenești.

Ca să cunoaștem legea aceasta cât mai bine, trebuie să aruncăm o privire și asupra celeilalte concepții despre lume: „în afară mărginire, în lăuntru nemărginire”.

Personalitatea pronunțată ne apare numai în făptura înafară bine demarcată și de a altora deosebită a celui om, care își poartă pe față pecetea individualității sale. Numai ca o apariție individuală bine hotărâtă ne destăinuiește geniul lumea nemărginită a internului său; dovadă e geniul poporului elin, altă dovadă poporul roman, din care cea mai severă delimitare externă a creat o națiune ne mai pomenit de puternică.

Și întreb, putem noi exclama cu mai multă îndreptățire „mărginit în afară și nemărginit în intern”, decât la privirea Mântuitorului? Nici odată și de nicăiri nu ni-a răsunat acest adevăr atât de limpede și insistent ca din cuvintele Lui: „împărăția cerurilor nu e în afară, în lumea externă, ci în internul vostru, în inima voastră, în lumea celor fără de margini”. Această învățătură e tocmai contrarul antipodic al doctrinei bisericești.

Privind istoria ca o știință de observare, ea ne învață, că numai acele popoare au săvârșit fapte mari, cari s'au îngrădit cu hotare și și-au câștigat o ființă proprie națională. Roma, cea mai puternică națiune din lume, a dispărut și cu ea au dispărut și virtuțile ei în momentul când a devenit „universală”. Și așa e pretutindeni. Atmosfera, necesară faptelor mari și neperitoare ale elementului, a fost cea mai vie con-

știentă de rasă și organizația politică restrânsă în orașe. Stăpânirea unei lumi prin Alexandru cel mare nu are altă însemnătate decât aceea a răspândirii mecanice a elementelor de cultură elină. Perșii originali au fost un popor plin de energie și de viață, înzestrat cu mult talent poetic și religios; ajunși stăpânitorii unei lumi întregi, și-au perdut personalitatea și cu aceasta și însușirile lor. Chiar și turcii și-au perdut modesta lor comoară de însușiri, după ce s'au prefăcut într'o mare putere internațională, pe când verii lor — hunii — sunt gata să devie o națiune mare, accentuând fără considerație momentul național și forțând contopirea elementului slav și german, în care e atât de bogat.¹

Urmarea acestei considerații îndoite e: că restrângerea e o lege generală a naturii tot așa de generală ca și tendința spre nemărginire.

Spre nemărginire trebuie să năzuiască omul; i-o poruncește firea; ca să o poată face, trebuie să se restrângă. Dar aci se ivește conflictul între cele două principii: îngrădindu-ne cât se poate mai sever și resolut cu granițe în afară — în rasă, în patrie, în personalitate, — ni se va deschide împărăția internă a nemărginirii, așa cum s'a deschis elinilor și bramanilor din India. Dimpotrivă: năzuind spre o nemărginire externă, spre ceva absolut, vecinic, — trebuie să ridicăm clădirea pe fundamentul unui intern îngrădit cu hotare strâmte, altcum e eschis succesul. Dovadă e oricare imperiu mare, oricare sistem filozofic ori religios cu pretenția de a fi absolut și singur bun; dovadă e îndeosebi încercarea grandioasă de a da lumii o explicare universală și de a o guverna în mod universal: biserica romano-catolică.

Lupta în stat în răstimpul ce-

¹ Chamberlain a trăit multă vreme în Viena și cunoaște stările din Ungaria — pe cum se vede — numai din presa vieneză. Mai potrivit ar fi semnalat primejdia semitizării spiritului maghiar, produsă prin maghiarisarea forțată.

lor 12 veacuri dela nașterea lui Cristos a fost de fapt o luptă între cele două principii ale mărginirii, cari se dușmăneau pe toate terenele, iar în politică au dat naștere luptei între universalism și naționalism. În joc era dreptul de existență al naționalităților independente. Pela anul 1200 nu mai putea fi îndoială, că biruința e a principiului mărginirii naționale.

Nu-i vorbă, papismul ajunsese la zenitul puterii sale — cel puțin așa afirmă istoricii; — uită însă, că această putere însemnează numai învingerea asupra concurentului intern în cadrele aceleiași monarhii universale, deci asupra împăraților, și că tocmai emulația aceasta internă și biruința papismului a pricinuit falimentul definitiv al planului roman. Căci tocmai în vremea aceasta s'au întărit principii și popoarele: lăpădarea cătușelor interne făurite de biserică luase dimensiunile cele mai mari, iar abandonarea externă a pre-supusului „princeps mundi” o săvârșiau cu o inconsecvență vrednică de invidiat tocmai regii cei mai cucernici și evlavioși. Așa de pildă, Ludovic cel sfânt din Franța a luat pe față așărarea împăratului excomunicat Friedrich împotriva papei, iar un urmaș al lui, Filip cel frumos, a pus mâna fără nici o genă pe un pontifex recalcitrant, l-a prins, iar pe succesorii lui i-a silit să rezideze sub ochii lui în Franța și să aprobe drepturile particulare gallicane, așa cum le cerea el.

Asta e altă luptă decât cea între împărat și papă, fiindcă principii contestă dreptul de existență al universalismului roman; în afacerile lumesti pretind independență absolută, în afacerile bisericești voesc să fie ei stăpâni în țeara lor. Reprezentantul ierocrației romane era acum silit să lăveze cu multă trudă, chiar și în zilele celei mai mari străluciri, și trebui — cel puțin pentru decamdată — să renunțe rând pe rând la pretențiile sale politice pentru a-și

FOIȘOARĂ.

Literatură pentru tinerime.

Dumbrava Roșie, poem istoric, Ostașii noștri și Legende de V. Alecsandri.

Ținând seamă de chestionarul, după care e a se face acest raport, iată ce am de zis asupra cărților amintite:

I. Dumbrava Roșie.

În acest poem istoric bardul dela Mircești ne povestește o luptă a lui Ștefan cel Mare cu Albert, mândrul crai al țării leșești. Acesta, în doru-i de mărire și gelos de bravul vodă, Ștefan, însoțit de fruntea boerilor poloni, navălește cu o oaste mercenară, câtă frunză și iarbă, în mica Moldova, ca s'o cutopească cu domn cu tot. Ștefan cu o oaste mică dă piept cu colosul leșesc, pentruca să-și apere neamul și moșia. Oastea lui luptă vitejește și cu toată încrederea în ajutorul celui ce „ajută pe sărmani și e tată la orfani”.

Polonii sunt zdrobiți și mai multe mii prinși de vii. Cu aceștia Ștefan, în justă răsbunare, ară o întindere vastă de pământ, pe care seamănă ghindă. Pădurea uriașă, crescută pe acest loc, e un memento al dreptății cerești și poartă numele de Dumbrava Roșie.

Poemul e împărțit în 8 capitole:

I. Visul lui Albert.

Albert visează mărire. Orbit de învingerile câștigate, se hotărăște să cucerească lumea. În planul său hotărăște să isbească mai întâi Moldova, țara cea mică, nencetat lovită de dușmani fără număr, în care toți bărbații sunt smeii, și unde un domn viteaz, un Ștefan, adună de mulți ani o glorie, ce-i deamnă de-ai lunei suverani. Își adună oastea, o „urdie numeroasă de feară”, dornice de pradă, și în fruntea ei și a magnaților săi, trufași, îmbrăcați în haine scumpe și în aur, pe cai voinici și sprinteni, grăbește spre Moldova. „Dar când trecu hotarul, al regelui cal tare, se poteni, o buhnă tipă în ziua mare și moartea-și găti coasa în cea zi fatală”!

II. Țara în picioare.

E o noapte furtunoasă. Se aude „vuet lung de cară” și „tropot surd de vite, freamăt și suspinuri de glasuri nădușite”. La lumina fulgerelor se zăresc bătrâni cu plete albe, femei și copii, cari cu vitele lor și cu tot avutul, ce l-au putut lua în grabă, se îndreaptă spre codri, ca să-și caute adăpost în peșteri și în mănăstiri. Bărbații nu's cu dânsii ca să-i apere. La glasul crainicilor lui Vodă: „cine-i mișel să fugă, cine-i Român să vie”! toți au răspuns: „trăiască Moldova și s'au dus”! „Și-au sărutat odorii” și înarmați cu topoare, „cu arce, barde, coase și ghioage tănuite”, „călări pe șele goale, cu scările de lemn” au plecat țărani

și au plecat boierii, toți cu „Doamne ajută”! să dea piept cu lifele barbare și să-și scape scumpă țara de urgie. „Și ajungând cu toții la Racova de vale, o cruce luminoasă li se arată 'n cale”.

Unii merg „spre codrii Bucovinei, pândind mișcările jivinei, alții la Suceava, să facă pe Albert a pierde multă oaste și mult timp în deșert”. Ear Ștefan-Vodă și fiul său Bogdan, cu oastea, au făcut tabără la Cotnari.

III. Tabăra leșească.

E așezată pe o coastă prelungită. Ard nenumărate focuri, cari împreună cu lumina, ce-o dau satele și pădurile aprinse de liftele fără milă — sub norii negri și grei — fac să ți se pară, că cerul s'a prăbușit pe pământ, lăsând în urmă-i un haos infinit.

Soldații, așezați cete-cete în jurul focurilor, benchetuiesc și fac cele mai degustătoare orgii. Tot astfel și magnații în corturi. Ba tot așa și regele Albert în splendidu-i cort; în fruntea unei mese, încărcate cu tot soiul de bunătăți, încunjurat de cei mai aleși ai țării, el deșartă, una după alta, cupe pline cu vin amestecat, care-i potențează pofta de mărire, îl face să se creadă deja stăpânul Moldovei și să vadă pe Ștefan zdrobit. Sărmanul Albert! El nu mai e în stare să cumpănească, nici vorbele profetice ale nebunului Sropski, care-i zice: „Deșartă-ți cupa jos, Albert, de soarte rele ți-e cupa otrăvită”! și nu mai e în stare să în-

teleagă nici semnele cerești, cari prin șoapele vântului turbat, îi prezic lui și întregii sale oștiri, că în asă noapte „la masa morții” ei își mănâncă comandul.

IV. Tabăra română.

Câtă deosebire între aceasta și tabăra leșească! Români stau într'o pădure tânără de ulmi și de stejari. Ei nu benchetuiesc și nu fac orgii, ci „în frunziș, topoarele își descântă și caii lor desmeardă, și în urmă vesel cântă:

Sunt Român cu patru mâni
Si am leacuri de păgâni:
De Tătari am o săgeată,
De Turci palma mea cea lată,
De Lifteni un buzdugan
Și de Unguri un arcan”.

Amintirea zilelor glorioase din trecutul apropiat le potențează curajul, le mărește încrederea în ajutorul celui atotputernic „și tot Românii 'n suflet pe sufletu-i se jură, cu al dușmanilor sânge să stâng” al țării chin”!

V. Ștefan cel Mare.

Într'o poeană lungă, o colibă din frunzari formează adăpostul celui „bărbat între bărbați”. Aici Ștefan-vodă „stă pe genunchi, se închină în față cu 'n altar”.

După-ce își gată rugăciunea, Ștefan, cu maiestatea „aceea, care-o dau anii la conștiinți curate”, ese în fața oștii, adunate în poiană și într'o vorbire pătrunzătoare, arată vitejilor săi, „că țara e în nevoie, că

păstra cel puțin stăpânirea în chestiile de credință.

Și mai rău a pățit-o așa numitul „împărat roman de națiune germană“. Titulatura lui a ajuns de batjocură și totuși a trebuit să o plătească atât de scump, încât astăzi la începutul secolului al XX-lea urmașul lui e singurul monarh în Europa, care nu stă în fruntea unei națiuni, ci în fruntea unei grămezi incoherente de oameni. Dimpotrivă, s'a format acolo cel mai puternic stat modern, unde tendința antiromană a fost mai puternică. Se schimbă lozinca: nu mai era nici împărat, nici papă, ci națiune.

Dar lupta aceasta nu s'a terminat nici astăzi, că deși a învins principiul național, nici puterea ce reprezintă principiul contrar nu a desarmat, ba în anumite privințe e mai puternică ca mai înainte, dispune de o întreagă armată bine disciplinată de oficanți, cari i se supun necondiționat și așteaptă numai ceasul când iară o să iasă pe teren.

N'am înțeles nici odată pentru ce catolicii culți se silesc să conteste faptul, că biserica romană nu e numai o religie, ci și un sistem de guvernare lumească, și că fiind ea reprezentanta lui Dumnezeu pe pământ, e eo ipso în drept să pretindă stăpânirea fără nici o restricție și că a și pretins-o totdeauna. Adevărul e, că ea todeauna a pretins stăpânirea absolută și necondiționată asupra afacerilor lumești și anume dela început, de când a înființat-o împăratul Teodosiu. Zic „biserica“, nu „papa“, fiindcă în ce privește chestia, că cine e chemat să dețină suprema putere lumească și religioasă, au existat în diferitele timpuri păreri diferite și multă ceartă; dar totdeauna s'a învățat că puterea aceasta e inerentă bisericii, ca unei instituțiuni deosebite, și tocmai învățătura aseasta e o axiomă atât de fundamentală a religiei romane, încât întreaga clădire s'ar prăbuși, dacă s'ar abandona serios acest postulat.

Și tocmai aceasta e ideea cea mai vrednică de admirație și — reoglină într-o mentalitate frumoasă — cea mai sfântă a bisericii romane: că religia ei voințe să se îngrijască și de prezent, nu numai de viitor, și anume nu numai fiindcă în înțelesul doctrinei sale viața individului pe pământ nu e altceva decât o școală pregătitoare pentru viața de veci, ci și din acel motiv, fiindcă dorește ca întru mărirea lui Dumnezeu și în calitatea sa de reprezentantă a lui Dumnezeu să prefacă lumea vremelnică într-o splendidă anticameră a celei cerești; cum

se exprimă catehismul tridentin: „Christi regnum in terris inchoatur, in coelo perficitur“, — împărăția lui Cristos se începe pe pământ, în cer se desăvârșește.

Ce stează trebuie să fie mentalitatea care nu simte frumusețea și puterea extraordinară cuprinsă în o asemenea idee. Nici să nu creadă cineva, că e un vis al meu, căci pentru un vis ca acesta mi-ar lipsi fantazia. Dar deschid cartea lui Augustin: „De civitate Dei“ și cetesc: (cartea XX, cap. 9) „Ecclesia et nunc est regnum, regnumque coelorum“. Augustin repetă în câteva șire de două ori, că biserica e de acum împărăția lui Cristos. Tot el vede (în legătură cu apocalipsa) bărbați șezând pe tronuri; și cine sunt? Ceice guvernează acum biserica. Concepția aceasta presupune un guvern politic și chiar când împăratul ține frânelor guvernului și chiar și când își folosește puterea împotriva papei — e totuși membru al bisericii „a Deo incoronatus“, iar puterea lui se întemeiază pe premise bisericești, așa încât de o adevărată despărțire a bisericii și a statului nu poate fi vorba, ci cel mult de un proces de competență în internul bisericii.

Fundamentul religios al concepției acesteia se află și la Cristos, căci viața și învățăturile lui ne îndrumă fără îndoială spre o situație, care numai prin comuniune se poate înfăptui. Tocmai aci e punctul, în care imperiul roman îmbătrânit și creștinismul tinăr au descoperit ori au crezut că descoper o înrudire. E neîndoios, că motivele determinante ale contrahenților au fost diferite; unul s'a lăsat condus de motive politice, celalalt de motive religioase; probabil s'au înșelat amândoi; puterea imperială nu se va fi gândit că pentru totdeauna își jertfește puterea lumească, creștinismul curat din timpurile vechi nu se va fi cugetat, că se aruncă în brațele păgânismului și că acesta-l va copleși. Dar oricum va fi fost — din unirea lor, din contopirea și penetrarea lor reciprocă, se născu biserica romană.

(Va urma).

Desmințire repetită. Din primarticolul publicat de un canonic în „Românul“ Nr. 101 dela 9/22 Maiu a. c., văzându-se, că încă tot se mai susține svonul desmințit odată, că adevăratul Mitropolit Ioan Mețianu nu ar primi în biserica ortodoxă pe cei-ce din convingere ar voi a trece și a intra în sânul ei: suntem din nou autorizați a desminți acel svon și a dechiara de neadevărate toate cele publicate până acuma în această materie.

mor Români sub chinuri, că fete mor sub silă, că pruncii mor în sânuri. Li îndeamnă apoi să apere țara ca și în trecut, nădăjduind în ajutorul lui Dumnezeu, căci „decât Moldova în lanțuri, mai bine ștearsă fi decât o viață moartă, mai bine-o moarte vie!“

La aceste vorbe, ce electrizează, oștirea întreagă jură moartea lui „Albert, de cap ușor“, care și-a făcut „un vis mare de rege nvingător“.

VI. Asaltul.

Furtuna din noapte s'a potolit cu desăvârșire. Un soare splendid a răsărit, parcă dornic „să admire pe acel ce se făluse, că lumea îngrozită, privind spre răsărit, vedea-va în loc de soare, al său chip strălucit!“

Oștirile dușmane sunt în picioare. Tabăra leșească, superbă, stă între întăriturile, ce și le-a făcut cu șanturi și cără, legate unul de altul cu lanțuri, în aria cărora au așezat tunurile. Albert e călare în mijlocul ei, privindu-o cu îngâmfare.

Românii au ieșit la marginea pădurii, împărțiți în cete, fiecare cu menirea sa. Ștefan stă călare pe-o culme, în mijlocul unei cete, având lângă sine pe fiul său Bogdan și pe comandantul Boldur.

Dușmanii se privesc ca doi balauri cu ochi fulgerători și fiecare așteaptă cu nerăbdare semnul de război. Deodată Ștefan dă semnul, ridicând steagul. „Trei păcuri dese de cei mai buni arcași“ o pornesc în

fugă spre lagărul leșesc și mii de săgeți zboară din arcurile lor, ducând moarte între Leși. Aceștia răspund cu focuri de tun, rărind grozav pe ai noștri. Voinicii în viață se intrunesc și se prefac c'oiaula fugă, ca să ademenească dușmanul din bârlog. Acesta însă nu se mișcă.

La porunca lui Ștefan, Coste și Boldur, „capi de oaste“, pornesc să intre cu voinicii în lagărul leșesc. Ei înaintează printr-o ploaie de gloanțe, ce-i omoară cu nemiluita. Cei rămași pășesc tot înainte sub viscolul de foc. Intră în șanturi, se ridică unii peste alții, se prind de lanțurile cărărilor și de buzele tunurilor și iată-i în tabăra dușmană!

„Dau isbire c'o aprigă turbare“, împing cără și tunuri în șanturi peste trupurile sângerânde și astfel își clădesc pod de trecere.

Albert îi zărește și îi cuprinde un fior. Herbor Lucasiewits se pune în fruntea oștii și o pornește, ca să respingă pe Români. Aceștia își fac caii paravan, și din arcele lor o ploaie de săgeți duc moarte în dușman. Leșii însă înaintează până ce ajung piept la piept cu ai noștri. O grozavă încăierare! Mor și dintr-o parte și din alta.

Herbor cade sub buzduganul lui Boldur. Leșii îngroziți își pierd cumpătul și dau dosul.

Albert e grozav de mâhnit. Singura lui nădejde și-o mai leagă de Toporski.

(Va urma).

Soartea școalelor românești din Ungaria.

Primejdia ce le amenință. Propuneri pentru salvarea lor.

De Dr. Ion Mateiu.

(Fine.)

La acest loc ținem să pomenim articolul judițios și neobișnuit de categoric însă foarte adevărat, al d-lui Vasile Stroescu apărut în „Românul“ din Dumineca Tomii. D-l Stroescu este tot atât de hotărât în scris, ca și în faptele sale generoase. D-sa nu crede, ba e chiar contrar soluției schițate mai sus, și găsește că ar fi alta mai bună. Anume: „ar trebui ca acționarii băncilor să se mulțamească cu dividende legiuite de 5% și celelalte 5%, și mai multe să se deie la fondurile culturale ale diecezelor. Cu bună samă — urmează dl Stroescu — dacă acționarii ar fi oameni, apoi fără nici o greutate și fără deosebită jertfă, ar putea surplusul venitului, în momente supreme, să-l puie pe altarul culturii naționale“. E foarte drept ce spune dl Stroescu, decât că însușirea acționarii noștri pentru cultura românească n'a stat niciodată în raport direct cu zelul lor expansiv pentru dividende. Acum însă neamul nostru a ajuns în unul din cele mai grele momente ale vieții sale naționale, care poate deveni fatal și pentru micii noștri Rotschilzi. Sperăm și avem tot dreptul la această, că cel puțin acum, când vremuri mari cer fapte mari și simțul de jertfă și iubirea de neam vor înflora sufletele amorțite, înmuind inimile și deschizând punțile. Aici cere apărare sufletul românesc colectiv, în care trăesc și miile de acționari ai noștri. Moartea acestui suflet, înseamnă deci în mod iminent și moartea lor. Iar înfruntarea morții, cere jertfă și eroism. De astădată noi cerem numai pe cea dintâi. Căci să vedem, ce rezultate dă ea? Iată o socoteală, care vorbește foarte limpede și foarte elocvent.

D-l Stroescu propune, ca acționarii băncilor noastre să se mulțamească cu o dividendă de 5%, cici — z ce dsa — ei nu lucră n mica, ci fără muncă și risic, primesc dividende enorme. Dsa se îngrozește de dividendele mari ce le acordă băncile noastre. Și cu tot dreptul, căci aceleași capitaluri plasate în depuneri aduc numai 5 și cel mult 6%, pe când în acții venitul e de 10, 15 și chiar mai multe procente. Ne te nem însă că această cerere ar fi prea avansată în raport cu idealismul acționarii români; pe de altă parte sunt o seamă de oameni cari și-au investit toată averea în acții, și deci singurul lor venit sunt dividendele.

Pentru aceștia reducerea dividendelor ar însemna o dezechilibrare primejdioasă. Dar această categorie de oameni este destul de redusă, încât să nu influențeze aducerea hotărârii cerute de dl Stroescu. S'ar dovedi în adevăr, că în cipe grele mai licărește în sufletul nostru măcar o schinteie din vechia dărnicie și largul simț de jertfă al înaintașilor, pe cari îi glorificăm la toate ocaziile și ținem să nu-i urmăim niciodată.

Dar noi ne-am mulțumii și cu mai puțin. Noi cerem ca băncile noastre să reducă dividendă la 7%. O astfel de modalitate ar putea fi realizată fără multă greutate, căci ea nu rupe acționarii orice posibilitate de câștig. Li se dă atâtea, cât se poate da în împrejurări financiare prielnice și poate prea mult în situația economică a țării, care susține aceste bănci. Socotind aici numai acele bănci (numărul era în 1911 de 47) cari astăzi acordă dividende peste 7%, dacă ele ar reduce-o la 7 procente, ar rămânea o sumă de 176,060 cor. Iar reducând și celelalte bănci dividendă măcar cu 1% am avea cel puțin 200,000 cor. anual, cari s'ar putea folosi pentru mântuirea școalelor.

Reducerea dividendei atarnă de direcțiunile băncilor. De obicei membrii direcțiunilor au cel mai mare număr de acții, așa încât hotărârile adunării generale sunt determinate de atitudinea lor. Iar acolo unde nu e acesta cazul, autoritatea și legăturile lor sunt atât de tari, încât să poată influența voința acționarii în direcția indicată de ei. Prin urmare, dlor membri ai direcțiunilor, hotărâți-vă la această faptă mare și mântuitoare 300 de școale românești.

Firește ar fi și mai frumos dacă toți acționarii noștri ar renunța la dividendă pe un an. Asta ar însemna asigurarea pe zeci de ani a tuturor școalelor primare astăzi primejdite. Căci dividendă pe un an dă 1,839,286 cor. Așa ceva ar fi o adevărată minune. Astfel de minuni însă ar trebui căutate cel mult în epoca dnei Despina, căci Români veacului al XX-lea nu mai cred în ele.

N'ar fi însă cu puțință ca acționarii să jertfească numai jumătate din dividendă lor pe 1913? Lucrul acesta n'ar fi tocmai greu, și cu un dram de simțire el ar putea să fie dus în îndeplinire. Am câștiga atunci suma de 919,643 coroane, care ar fi cea mai mare binefacere pentru cultura românească. Atunci cele 800 de școale primare, ar înfrunta cu bărbăție noua primejdie ce le-o

pregătește lex Zichy. Aceasta ar fi cea mai potrivită și cea mai durabilă rezolvire a chestiunii. Noi insistăm cu toată stăruința asupra acestei modalități, rugând acționarii și presa noastră să mediteze asupra ei, făcând pentru ea cea mai întinsă propagandă.

Fie că acceptăm soluția cu urcarea cvotei culturale la 10% ori reducerea dividendei la 7%, rezultă tot numai o sumă de 200.000 cor. Cu aceasta s'ar scăpa 300 școale. Ar mai rămânea încă 500, pentru a căror salvare avem nevoie de cel puțin 400.000 cor. De unde să scoatem acești bani în cazul, că propunerea noastră cu renunțarea acționarii la jumătate din dividendă pe 1913 nu poate fi realizată? Aici va trebui să intervină o a doua instituție, și anume biserica națională.

E firesc, ca biserica, care susține școalele, să nu rămână impasibilă în fața marelui acțiuni de salvare, care necondiționat trebuie pornită. Biserica încă va trebui să caute după puțință mijloacele, cari să contribuie, fie chiar și în măsură mai mică la păstrarea altarelor culturii românești. Am spus la alt loc, că țărâșimea nu mai poate fi pusă la contribuție. Ea a dat nu numai întreg prisosul inimei și avutului său, ci a trecut chiar peste puțințele jertfă. E timpul să vorbească, să făptuiască acum intelectualii, cărturarii români de toate nuanțele. Modalitățile ar fi următoarele: Să se introducă darea culturală obligată pe toți intelectualii români din cuprinsul bisericilor românești.

Iată cum vrea să înfaptuiască această propunere tocmai acum sinodul arhiepiscopiei ortodoxe intrunit în Sibiu.

Credincioșii de rând plătesc deja de mult o taxă anuală de 30 bani (sidoxia). Pentru intelectualii se fac 4 clase de contribuții, și anume cu 1, 2, 5, și 10 cor. anual. Darea culturală de 2% a salariului impusă până acum se va sista. Oficiile protopopești și parohiale vor avea datoria să facă lista tuturor intelectualilor aflați pe teritoriul jurisdicției lor, cu indicarea ocupației. Pe baza aceasta ei vor fi împărțiți în clase fixându-se la fiecare contribuția anuală pe care este dator s'o dea. Zicem dator, căci orice intelectual, ori unde s'ar găsi, este membru al bisericii. În calitate de membru el are anumite îndatoriri față de această biserică; în primul rând să contribuie la susținerea și acoperirea trebuințelor ei de tot felul. Însăși legile statului recunosc dreptul bisericii de a angaja pe credincioși la susținerea și dezvoltarea ei. Din acest motiv statul însuși vine în ajutorul bisericii, încasând prin organele sale administrative dările culturale fixate pe credincioși cu observarea normelor legale. Astfel încasarea contribuției de cult, ar fi la toată întâmplarea asigurată. Dar noi sperăm, că nu va fi nevoie să apelăm la ajutorul statului. Împărțirea pe 4 clase e astfel întocmită, încât ea nu poate deveni pentru nici un intelectual nedreaptă sau prea apăsătoare. Dimpotrivă, suntem convingi că este cât se poate de potrivită și cât se poate de ușoară, așa că nici un intelectual n'ar avea motive să se plângă contra ei, ori să aștepte execuția forurilor administrative. Și acum să facem iar puțină socoteală. În temeiul acestei noi aranjări, s'ar încasa anual în arhiepiscopia Sibului cam 70.000 cor., iar în dieceza Aradului și a Caransebeșului câte 30.000, laolaltă deci 130.000 cor.

După aceleași principii ar fi să se sistemeze darea culturală și în mitropolia greco-catolică. Am avea atunci în arhiepiscopia Blajului cam 40 cor., în a Gherlei 30.000 cor., a Orășu-mari 20.000 cor. și în a Lugojului 15.000 cor. În total ar rezulta anual o contribuție culturală repartizată exclusiv pe intelectuali în sumă de 235.000 cor. Și cât de ușor poate fi câștigată. E nevoie de-o parte de puțin interes, iar de cealaltă de un mic, foarte mic simț de jertfă. E de dorit și stăruim cu toată hotărârea să se dea fondului cultural această organizație în toate cele 7 eparhii românești din Ungaria. Am avea astfel în permanență un escelent mijloc de susținere și propagare a culturii naționale. Ar rămânea să mai câștigăm lângă aceste sume încă 165.000 cor. anual, ca astfel să putem asigura existența tuturor celor 800 de școale amenințate. Aici ar urma să facem apel la o seamă din fericirii noștri frunțași bogți. Ne gănim în primul rând la Preasfințitul episcop dela Oradea-mare. Să vorbește ca venetele Sfinției Sale ar fi cam de 3—400.000 cor. Noi știm, că sfinția Sa, ca un călugăr cucernic, se mulțamește cu puțin, mai știm că seminar teologic nu susține, și în fine — lucru vrednic de reținut — știm că viitorul celor 145 de școale primare de sub înțeleapta păstorie a Sfinției Sale nu trebuie să-i facă grijă, fiindcă existența lor este asigurată. Anume 143 din ele sunt subvenționate din partea statului. Astfel îndrăznim să ne gândim, cât de bine ar

1 Sinodul arhiepiscopiei a fixat 6 clase cu 30 bani 1, 2, 5, 10 și 20 cor., punând și pe țărâni la contribuție. Astfel rezultă o sumă mult mai mare decât cea prezentată de noi.

putea fi mântuite sute de școale din cuprinsul mitropoliei greco-catolice, cu numai a 4-a parte din venitele croesiene ale Sfinției Sale. Noi sperăm, că urmașul milostivului episcop Pavel, este același înțelegător adânc al durerilor neamului și inima Sa se va deschide largă, când fiica bisericii — al cărei părinte este din mila lui Dumnezeu și voința oamenilor — cuprinsă de viforul primejdiei îi va cere adăpost și scăpare.

În același chip credem că se va mișca și sufletul altor mici milionari de-ai noștri, cari în clipe mari trebuie să dovedească că au și punți mari.

Restul de câteva zeci de mii s'ar putea face cu ușurință de către consistoarele ambelor biserici cu ajutorul diferitelor fonduri administrate de ele, eventual și prin alte mijloace.

Dar pe lângă cărările indicate în cele anterioare, s'ar mai putea găsi și altele. Neamul românesc nu este format numai din cele 4 milioane, cari trăiesc în Ungaria. E cu mult mai mare numărul acelor Români, cari trăiesc în afară de granițele politice ale acestei țări. Oare nu-i privește pe ei deloc, starea și viitorul nostru? E doar atât de clar, că doi frați cari trăiesc alături, nu se pot izola ermetic unul de altul. Când focul izbucnește în casa unuia din ei, celălalt îi sare în ajutor, nu numai împins de un elementar simț uman, ci determinat de îndemnuri cu mult mai adânci, răsărite din conștiința aceluiași suflet. Cultura românească este una, ca și sufletul exprimat în formele superioare ale aceleia. O slăbire a acestei culturi în una din părțile pământului românesc, se va resimți și în cealaltă latură cu aceeași putere. Frații noștri de diacolo, își vor da seama de aceste adevăruri, și vor înțelege că idealul românesc unic, a ajuns astăzi în fața unei noi primejdii. În Ardeal 800 de școale primare se găsesc acum în gura morții. 800 de școale înseamnă 800 de cetăți ale culturii românești, cari cucerite de dușman, provoacă o moarte parțială a sufletului românesc colectiv.

Pot ei oare rămânea nepăsători în fața unui astfel de dezastru? Noi credem, că și de astădată fiorul iubirii de frate îi va mișca din indiferență, determinându-i la fapte mari și nobile. Culmile Carpaților nu sunt atât de înalte, încât să nu poată fi străbătute de strigătele noastre de durere...

Am fixat în rândurile anterioare o serie de propuneri, menite să contribuie la rezolvirea marelui probleme care ne preocupă astăzi: mântuirea școalelor românești primare. Ele n'au pretenția de-a fi cele mai bune, ci urmăresc un singur scop: să trezească în cele mai largi cercuri interes cald pentru scăparea celor 800 de școale, a căror viață trebuie să ne fie deopotrivă de scumpă futurora.

Totul atârna de două lucruri: înțelegere și voință de-a faptui. Un popor de conștiință, un popor care trăiește de veacuri în urmărirea unui ideal mare și înălțător, în clipe mari se găsește totdeauna într'un gând și o simțire. Atunci el săvârșește fapte izvorâte din îndemnul unei înțelegeri și voințe unitare. Fapte cari înalță și mântuie. E o datorie, o necesitate imperioasă chiar, să dovedim că le-avem și noi în aceste „zile rele“.

Concertul „reuniunii sodalilor români“

Sâmbăta trecută, — 17 Mai n., — s'a dat concertul „reuniunii sodalilor români“ în sala cea mare dela „Unicum“. Dirigent de cor a fost dl Ignaton, absolvent de teologie. A luat parte la acest concert lume românească din toate părțile. În program au figurat mai ales unele bucăți, cari prin compoziția lor complicată erau foarte grele pentru modestele puteri ale reuniunii. Și cu toate acestea a reușit peste așteptări. Deci aceasta poate fi o mulțămire sufletească a dlui Ignaton, dirigentul corului, care seală de seară s'a străduț la instruirea corștilor, dintre cari unii nici cele mai elementare noțiuni de muzică nu aveau.

A mai contribuit mult la reușita concertului clericii și pedagogii din seminarul „Andreian“, fără de cari era problematică reușita acestui concert. Dintre cele mai bune puteri la tenor am putut remarca pe dnii: Coman, teolog, Jantea și Curea pedagogi, la bariton: Miron Neagu și Irimie Constantin, iar la sopran pe doamna Eugenia Roman.

Corul mixt a cântat: „Jalea orfanului“ de G. Kiriac, „Doina“ de T. Popovici, „Răsunetul Văilor“ de A. Popovici, „Răsunetul Ardealului“ de I. Vidu, „Câte flori“ de A. Mateiu, „Badea meu“, „Foaie verde tamaiță“ și „Pentru mândra“, compoziții populare de A. Bena.

Corul seminarial a cântat: „Doinitorii români“ (soli de bariton și tenor: M. Neagu și Coman) de A. Popovici, „Vivandiera“ de G. Dima și „Dorul înstrăinatului“ de T.

Popovici. Dintre soliști s'au distins: doamna Eugenia Roman (sopran) dnii Coman (tenor) I. Constantin și Miron Neagu (bariton).

Doamna Elena Bordea a dat dovezi de un puternic talent declamatoric prin predarea eroice poezii „Glasul unui Român“ de A. Mureșianu. Accentul corect și puterea de evocație cu care a predat această poezie a emoționat întreg publicul din sală. La sfârșit a fost răsplătită cu un frumos buchet de flori și cu furtunoase aplauze.

Scopul concertului a fost, ca din venitul curat să se procure instrumentele necesare pentru viitoarea fanfară a reuniunii.

După concert a urmat dans. Și de astădată, atât coristele cât și o parte din celelalte doșoare, au fost îmbrăcate în frumosul nostru port național. El. M.

NOUȚĂȚI.

Lege sancționată. Noua lege, privitoare la regularea salarelor învățătorilor dela școlile primare comunale și confesionale, a fost sancționată de Majestatea Sa Monarhul. Sancționarea e publicată în numărul de Joi al foii oficiale și are titlul: Art. de lege XV. și XVI. din 1913.

Congres în Brașov. La sărbătorile Rusaliilor (2/15 Iunie) se va ține la Brașov un congres al reuniunilor femeilor române din patrie. Programul acestui congres cuprinde următoarele puncte: 1. Problema educației fetițelor noastre. 2. Cultivarea sentimentului religios și îngrijirea locașurilor sfinte. 3. Cultivarea industriei naționale femeiești, păstrarea și perfecționarea motivelor naționale. 4. Educația sistematică a gospodăriei și a industriei de casă. 5. Instituțiile filantropice: a) îngrijirea bolnavilor, b) a celor lipsiți, c) a săracilor.

Serbarea dela zece Mai. La serviciul divin, oficiat în biserica Mitropoliei în București, cu prilejul zilei de 10 Mai, au participat: familia regală și princiară, miniștrii, atașajii militari străini și alt public distins. Parada militară însă, din cauza timpului nefavorabil, s'a contramandat.

Pentru fondul ziaristilor. Ilustrul domn Anton Mocsonyi de Foen, scrie „Drapelul“, a dăruit fondului de ajutorare ai ziaristilor români o sută de acți dela institutul „Sălăgeana“ din Jibou, în valoare nominală de zece mii coroane. Darul generos, pentru care ziaristii români îi vor fi recunoscători, se va administra ca fond separat.

Căsătoria fiicei împăratului german. Întreg Berlinul a luat zielele acestea un aspect de serbătoare, cu ocazia cununiei principelui de Cumberland, Ernest August, cu principesa Victoria Luiza. Căsătoria s'a serbat Sâmbătă după amiază în fața de față a țarului Nicolae, a părechei regale engleze și a numeroșilor principii germani, oaspeții împăratului Wilhelm. — În ziua precedentă, Vineri, cei trei împărați au ținut o consfătuire de un ceas despre situația politică internațională. Depeșile ziarelor scot la iveală importanța acestei consfătuiri.

La ședința literară a 5-a a Reuniunii meseriașilor sibiieni, ce se va ține la Joi, în 29 Mai n. a. c., la ora 8 seara, va prelege profesorul seminarial dl Dr. Nicolae Balan.

„Reuniunea română de muzică din Sibiu“ va reprezenta în zilele de 5 (Inălțarea Domnului) 8 și 9 Iunie, st. n. în teatrul orașenesc din Sibiu operele: „Tuna Susanei“ (La segreto di Susanna) de Ermanno Wolf Ferrari și „Cinstea țărănească“ (Cavalleria rusticana) de P. Mascagni. Rolurile principale sunt susținute de dna Veturia Triteanu și dnii St. Mărcuș și Ionel Crișianu. Prețul locurilor e: Cerce și Stal a 3 cor. Parter numerizat a 150 cor. Loc de stat parter a 80 fil. pentru studenți 60 fil. Balcon: primele două rânduri a 4 cor. rândul al treilea a 3 cor. rândul al patrulea și al cincilea a 2 cor. Galerie num.: rândul prim a 1 cor., celelalte a 80 bani. Loge parter: (mare) a 14 cor., mică a 8 cor. celelalte a 10 cor. Loge rangul I. (de onoare) a 18 cor. mică a 12 cor. celelalte a 14 cor. Loge rangul II. (mare) a 10 cor. mică a 6 cor. celelalte a 8 cor. Loc de stat pe galerie a 60 fil. Biletele de intrare se vand la librăria arhidiecezană începând de Luni în 2 Iunie st. n. iar pentru membrii reuniunii începând de Sâmbătă 31 Mai st. n. și tot acolo se poate căpăta și textul tradus în românește al acestor opere, pe lângă prețul de 50 fileri exemplarului. Membrii fondatori, onorari și ajutatori ai reuniunii vor primi pentru reprezentăția a treia un bilet (Cerce sau stal) gratuit. Începutul la orele 8 seara.

Ajutorarea rezerviștilor. Ministeriul pentru apărarea țării a stabilit conseripția privitoare la ajutorarea rezerviștilor, precum și sumele ce au să se distribuie. Cu privire la mărimea sumei, s'a luat în considerare cât timp a servit rezervistul și câți membri are familia sa. Sumele statorite sunt următoarele: în capitala Budapesta 60—100 coroane, în orașe cu municipiu 40—80 coroane, în orașe cu magistrat regulat 30—70 cor. Ajutoarele se dau odată pentru totdeauna. Se crede, că până în primele zile din Iunie se va putea termina lichidarea. Vor fi ajutate cam 50 mii de familii. Suma tuturor ajutoarelor trece peste trei milioane de coroane, care se va lichida prin mijlocirea oficiilor de dare.

Revolte militare. În mai multe orașe franceze, un Toul, Paris, Boulogne, Macon și în alte garnizoane s'au făcut demonstrații militare împotriva serviciului de trei ani. Camera franceză se ocupă tocmai acum cu chestiunea reținerii pe al treilea an a soldaților, cari își termină serviciul militar de doi ani. Demonstrațiile militare dovedesc o slăbire a disciplinei în armata franceză. De altfel tribunalul militar a dictat aspre pedepse demonstrațiilor: arest, degradare și transferare la batalioanele din Africa.

Monument lui Wagner. În prezența regentului, a miniștrilor și a corpului diplomatic s'a desvelit în München statua compozitorului Ricard Wagner, ridicată în fața teatrului din acel oraș.

La Adrianopol. Cu învoirea guvernului bulgar s'au dus săptămâna trecută la Adrianopol șase ofițeri din armata austro-ungară pentru a studia locul luptelor. Ofițerii noștri vor sta două săptămâni la Adrianopol.

Serbătoarea eroului. În zilele proxime are să sosească Șucri pașa la Constantinopol, unde se fac mari pregătiri pentru serbătoarea sa. Îl va primi însuși sultanul și-l va numi inspector general de artilerie.

Descoperire. Aproape de Eberswalde lângă Berlin lucrătorii de pământ au descoperit o mulțime de obiecte de aur rămase din vechime. Obiectele au o greutate de trei chilograme și jumătate și datează din veacul al optulea înainte de Cristos.

Mulțămite. Aduc și pe această cale în numele credincioșilor mei sincere mulțămite pentru maritimosele daruri aduse sfintei noastre biserici din partea următorilor donatori: Văduva Rozalia Drăgan din Suligete un rând de odăjdii în valoare de 80 cor. Nicodim Mane și Teodor Mane cu soțiile lor un rând de odăjdii cu 90 cor. Ioan Mane și soția un prapor în preț de 36 cor. Ioan Lazar a Săvuții cu soția un prapor cu 24 cor. Nicolae Podelean un octoie mic cu 3 cor. Ioan Lazar morar cu soția Veronica un sfeșnic cu 5 cor. Rozalia Vasii un măsar pe prestol cu 6 cor., — toți din Cănelul de jos. Cănelul de jos, la 7 Mai 1913. *Emilian Șinca*, paroh ort. rom.

La fondul Episcopului Nicolae Popa pentru masa învățăcelilor meseriași al Reuniunii sodalilor români din Sibiu au mai dăruit: Petru Stăngu, funcționar de bancă (Orăștie), soția sa Ana n. Bordea și fiul lor Aurel, 60 bani, Demetriu Țarmonea, sodal cojocar, 25 bani, Dr. Valer Moldovan avocat (Turda), 2 cor și Vasile Sasu, învățăcel pantofar, 25 bani; ear din lădița învățăcelilor, 2-30 cor. La legatul Victor Petrișor, pentru ajutorarea copiilor din Vestem aplicați la meserii, au mai dăruit: Nicolae Mohan, cul. tipograf emerit., George Iltu, paroh, (Vale), George Șoneanu, sodal cismar, cate 50 bani; Ion Dordea, paroh (Hașeg) și Popovici Mondoc, învățător (Sebeșul sup.), câte 20 bani; Aurel Gavrilă, sodal lăcătuș, 35 bani; Ana Popovici Mondoc și Ana Taflan, ucenică de croitorie națională, 30 bani și Vic. Tordășianu, prezident, 10 bani.

Presa rusească. Sfârșindu-se criza în Balcani, cercurile politice rusești își îndreaptă atențiunea asupra stărilor interne și a introducerii reformelor necesare. Tema cea mai actuală este un proiect cu raport la legea de presă. Redactorii ziarelor rusești doresc de mult timp să scape de lanțurile cenzurii și să se împărțesească cât de cât de o libertate oarecare. Mare li-a fost însă surprinderea, când au aflat, că noul proiect nu este altceva, decât reacțiunea cea mai neagră pe terenul cuvântului scris. Proiectul păstrează toate absurditățile vremurilor de mult apuse. În deosebi produce multă amărăciune cenzura preventivă și responsabilitatea proprietarilor de ziare. *Novoe Vremea* zice, că proiectul acesta e o prigonire intenționată a presei rusești, și ca ori ce capital se va feri de a se investi în întreprinderi ziaristice în Rusia.

Grație spionilor. Împăratul Wilhelm a avut ideea nobilă și cavalerescă să ierte restul pedepsei de temniță la trei spioni englezi, între cari doi sunt ofițeri și unul avocat. Toată opinia publică din Anglia, cum spun zierele engleze, a rămas adânc impresionată de fapta suveranului german, despre care *Daily Graphic* scrie: Vorba este de argint, dar fapta este de aur.

Cărți și reviste.

Transilvania, revista Asociațiunii, Nr. 1 și 2 din 1913 are următorul cuprins: Dr. I. Lupaș: Viața și activitatea lui Gheorghe Barițiu. George Navrea: Colinde din Bihor. Ioan Bratu: Monografia școlii greco-orientale române din Tilșița. Dr. Virgil Cioban și Dr. Silviu Dragomir: Acte și documente. Insemnări: Notițe floristice din România. — Partea oficială: Ședințele comitetului central. Circulară către membrii secțiilor științifice literare. Regulamentul Bibliotecii.

Monilia, o nouă boală a pomilor, de Hermann Kern. Nr. 17 din Biblioteca Reuniunii române agricole sibiene. Editura reuniunii. Sibiu, 1913, Tip. Poporului. — O broșură de 16 pagini, în care se arată felul unei boale din cele mai primejdioase pentru pomi, precum și modurile de apărare împotriva ei. Broșura e menită pentru toți cei ce se ocupă cu pomăritul. Prețul 10 bani.

Candela, foaie bisericească literară din Cernăuț, nr. 5 din Mai 1913 cuprinde: Materialismul ca sistem filosofic, de Dr. St. Saghin. Exodul, de Dr. V. Tarnavski. Tratatul sf. Atanasie, de Dr. I. Puul. Evoluționismul, de V. Simiganoschi. Text rusec. Comunicări. Întrebări și cazuri pastorale. Cronică.

Vatra Școlară, revistă pedagogică, red. de Dr. V. Stan, și Dr. P. Roșca, a apărut nr. 5 din 1913 cu următorul cuprins: Un factor cultural nevăgat în seamă. Efectele activității lui Rousseau, de Dr. P. Pișoș. Sentimentele simpatetice, de Dr. P. Roșca. Urechea omenească, lecție practică de S. Danilescu. Indigitații privitoare la ocuparea elevilor în școala nedivizată, de Candid Popa. Monografia școlii din Branșea-Bicâu, de N. Bembea. Din viața dascălească. Informațiuni. Bibliografie. — Abonamentul: pe an 8 cor., pe jumătate de an 4 cor. Adresa: Dr. Vasile Stan, profesor seminarial în Sibiu, Piața Hermann nr. 4-a.

Cosinzeana. A apărut revista literară ilustrată săptămânală „Cosinzeana“ Nr. 21 și 22 din 1913, cu următorul cuprins Al. Ciura: Instrucția viitorului, articol. Nichifor Crainic: Nocturnă, poezie. T. Murășanu: Nicușor, schiță. Petronius: Ada-Caleh, articol. Liviu Marian: Cântec sălbatec, poezie. A. Daudet — C. Sachelarie: Impresurarea Berlinului, navelă. Vasile Conta: Cugetări postume. Radu Mărgan: În tren, poezie. I. H. Rosny—A. Corbul: Fereastră, schiță. H. Dăscălescu: Cântec, poezie. D. M.: Cronică documentară: Creșterea și căderea părlui. Lázár—Ciura: Floarea Betuliei, roman. Leotina Ciura: Pentru copii... G. Todica: Din vocabularul meteorologic. G. B.: Infinitul. * Dantelele și femeia siciliană. Cărți primite la redacție. Scrisori dela redacție. Ilustrații. — Abonamentul e 12 coroane pe an. Intre abonații, cari plătesc abonamentul înainte pe un an întreg, se sortează la sfârșitul anului 25 biblioteci a 10 coroane.

Premiu pentru examene. Cel mai potrivit premiu pentru copilașii noștri cu ocaziunea examenelor este: *Biblioteca Școlărilor*, din care a apărut până acum o serie de 10 numere, cu un cuprins ales, variat, instructiv și moralizător. Nimic nu vorbește mai convingător despre importanța acestei biblioteci, ca împrejurarea, că într'un an și jumătate dela înființare s'a răspândit între școlari în peste 60,000 de exemplare, și așa pentru micuții noștri a ajuns un factor cultural de forță. Seria întreagă (cam 11 coale de tipar) costă 66 fil.; învățătorilor, cari nu sunt fondatori, li se dă un rabat de 15%, iar fondatorilor cari au plătit taxa de fundare de 5 cor. un rabat considerabil de 30%. Taxele de fondare și comanda de să se adreseze: Dr. V. Stan, prof. semin. Nagyszeben, Hermannsplatz 4/a. Cuprinsul: Nr. 1. Legende de S. Fl. Marian. Prețul 6 fil. Nr. 2. I. T. Mera: Cenușotca, poveste. Prețul 12 fil. Nr. 3. V. Alecsandri: Balade populare. Prețul 6 fil. Nr. 4. Din lumea paserilor. Prețul 6 fil. Nr. 5. V. Alecsandri: Sentinela română. Prețul 6 fil. Nr. 6. Prihorul. Prețul 6 fil. Nr. 7. Împăratul Rogojină. Prețul 6 fil. Nr. 8. În noaptea sfântă. Prețul 6 fil. Nr. 9. Țara pomilor. Pr. 6 fil. Nr. 10. Luptele lui Traian cu Dacii. După A. Vlahuță. Pr. 6 fil.

Nr. 228/1913.

(113) 2-3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de clasa a III-a **Beriu**, lângă Orăștie, se publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasonate la coala B. pentru întregirea dela stat.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu protopresbiterial în termenul deschis, iar concurenții pe lângă observarea prescrișilor regulamentare, se vor prezenta în vre-o Duminecă sau sârbătoare la biserică, pentru a se face cunoscuți înaintea poporenilor.

Orăștie, 6 Maiu 1913.

În conțelegere cu comitetul parohial respectiv.

Vasile Domșa
protopresbiter.

Nr. 545/1913.

(101) 3-3

Concurs.

Pentru întregirea postului de capelan cu drept de succesiune în parohia de clasa III **Răușor**, în protopresbiteratul Făgărașului, se publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în foaia „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumătate din venitele stolare fasonate în coala B. pentru întregirea venitelor preotești dela stat.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu protopresbiterial în termenul deschis, iar concurenții, pe lângă observarea prescrișilor regulamentare, se vor prezenta în vre-o Duminecă sau sârbătoare la biserică pentru a cânta și predica, respective a celebra.

Făgăraș, în 17 Aprilie st. v. 1913.

În conțelegere cu comitetul parohial respectiv.

Nicolae Borzea
protopop.

Nr. 251/1913

(109) 3-3

Concurs.

Pentru ocuparea parohiei de clasa III-a **Chergeș și filia Popești**, — se publică nou concurs cu termen de **30 zile**, dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasonate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Concurenții vor avea a-și înainta rugărea însoțită de documentele recerute subscrisului oficiu protopresbiterial al Devei, în termenul prefapt, având a se prezenta poporului în biserică, cu prealabila încuviințare a protopresbiterului în vre-o Duminecă sau sârbătoare, spre a cânta, predica, eventual liturghisi.

Deva, la 24 Aprilie 1913.

Oficiul protopresbiterial al Devei, în conțelegere cu comitetul parohial. —

Dr. Ioan Dobre
protopresbiter.

Nr. 53/1913 paroh.

(112) 2-3

Anunț de licitațiune.

Pe baza planului și preliminarului de spese aprobate de Prea Venerabilul Consistor arhidiecezan sub Nr. 3447/1913 Epitr. prin aceasta publicăm licitațiune minuendă pentru a da în întreprindere renovarea bisericii noastre gr. rom. din **Szunyogszék (Țințari)**, protopopiatul Brassó (Brașov), comitatul Fogaras (Făgăraș).

Licitațiunea se va ținea în **4 Iunie st. n. 1913** la 8 ore a. m. în edificiul cancelariei comunale de aici.

Prețul strigărei e satorit la 15.864 co roane, iar licitanții vor depune ca vadiu 1600 cor. în bani gata, ori în hârtii de valoare.

Planul, preliminarul de spese și condițiunile de licitare (singur obligătoare) se pot vedea la oficiul parohial din loc.

Dat în Țințari, la 7/20 Aprilie 1913.

Ioan Gavrilescu
paroh și președinte.

Ilie Oana
secretar.

Văzut:

Dr. Vasile Saftu
protopop.

Nr. 412/1913 prot.

(108) 3-3

Concurs.

Devenind vacantă prin abdicarea parohului **Ilie Popp** parohia de clasa a doua (II) **Ludoșul-mare**, tractul Mercurei, se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post sunt cele fasonate în coala B) pentru întregirea dela stat.

Concurenții la această parohie au a-și înainta cererile lor instruite conform legilor în vigoare în termenul deschis la oficiul protopresbiterial al Mercurei și cu prealabila încuviințare a protopopului a se prezenta în vre-o Duminecă sau sârbătoare în biserică pentru a cânta, predica, eventual a și celebra.

Ludoșul-mare, 21 Aprilie 1913.

Comitetul parohial:

Ilie Muțiu
prezident.

Nicolae Fara
notar.

Am văzut: **Avr. S. Pecurariu**
protopresbiter.

Nr. 250/1913.

(110) 3-3

Concurs repetit.

Pentru ocuparea parohiei de clasa III-a **Almașul mic** cu filia **Archia**, se publică al treilea concurs cu termen de **30 de zile**, dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele fasonate în coala B.

Reflectanții își vor așterne rugărea concursuale subsemnatului oficiu în termenul prefapt, având a se prezenta poporului în biserică cu prealabila încuviințare a protopresbiterului în vre-o Duminecă sau sârbătoare, spre a cânta, predica, eventual liturghisi.

Deva, la Aprilie 1913.

Oficiul protopresbiterial gr.-or. al Devei.

Dr. Ioan Dobre
protopresbiter.

A apărut și se află de vânzare la **Librăria arhidiecezană în Sibiu**

Din carnetul unui dascăl.

Studii și articole

de

Ion Mateiu.

Prețul cor. 150 + porto 20 fil.

Monografia

institului seminarial teologic-pedagogic „**Andreian**“

al

arhidiecezei gr.-or. rom. din Transilvania

de

Dr. Eusebiu R. Roșca,

director.

Se poate procura dela **Librăria arhidiecezană din Sibiu** sau dela autor cu prețul: Broșată 3 cor. 50 fil. Legată 4 cor. Porto poștal 30 fil.

Mare ocaziune de Sfintele Rusalii

la

Vasilie Ban,

mare magazin de ghetete la „Cisma mare roșie“

SIBIU strada Oenei (Burgergasse) Nr. 7 SIBIU

și

filiala „Emir“, strada Faurului (Schmiedgasse) Nr. 16**cu prețuri ieftine.****Prețurile:**

Ghete de copii Chevreaux și Box ori Kalv, Nr. 20-25 =	K 3-4
Ghete de copii „ „ „ „ „ „ 26-28 =	„ 4-5
Ghete de copii „ „ „ „ „ „ 29-34 =	„ 5-7
Ghete de băieți „ „ „ „ „ „ 35-39 =	„ 7-9
Ghete jum. p. dame „ „ „ „ „ „ „ „	„ 4-14
Ghete înalte p. dame „ „ „ „ „ „ „ „	„ 8-14
Ghete de lucru p. bărbați, exec. dur. de Kalv ori wicks	„ 7-
Ghete cu țug ori șirete p. bărbați în Chevreaux ori box	„ 9-50
Ghete cu nasturi ori Ideal p. bărb. „ „ „ „	„ 10-
Ghete de ale lui Kobrak „ „ „ „ „ „	„ 14-
Ghete Oslaria „ „ „ „ „ „	„ 12-
Ghete americane „ „ „ „ „ „	„ 13-
Ghete veritabile americane, cu șirete ori nasturi	„ 16-
Ghete de piele de Antilope p. bărb. în toate colorile	„ 20-

Mare asortiment în

ghete de vară sure din piele de cerb cu șireturi întregi și jumătăți pentru dame, bărbați și copii cu pețurile cumpărării de cor. 5-50, 7-50, 9-50 și 12-50.

Principiul meu e: câștig puțin — și învârtire mare!
În zile de sârbătoare și Duminecile am înainte de amezai până la 10 oare deschis. (89) 12-

La **Librăria arhidiecezană, Sibiu**, se află de vânzare editura proprie:

EVANGELIA

legătură foarte fină în catifea, culoare bordo, cu patru evangeliști în față și la mijloc restignirea, tot aceiaș și în dos, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **150 cor.**

Aceiaș legătură cu patru evangeliști, restignirea la mijloc, iar în dos cu patru nasturi și la mijloc restignirea, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **135 cor.**

Aceiaș legătură, în față cu patru evangeliști și la mijloc restignirea, iar în dos cu patru nasturi și la mijloc cu o cruce, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **100 cor.**

Evangelia legată în piele Chagrin pe ambele părți imprimăți evangeliștii și la mijloc restignirea, foile aurite, cu copcii, cu cutie de păstrat **35 cor.**

Evangelia legată în piele roșie, cu cadru aurit și la mijloc cu o cruce imprimată, foile colorate galben, cu copcii **25 cor.**

Requisite de scris

se pot procura dela

Librăria arhidiecezană

Subscrisa berărie a „**Fraților Hager**“ cu toată stima aduce la cunoștința P. T. publicului, că fabricatul său propriu de bere deschisă și întunecată sub numele de:

„Hagerbräu“

afară de restaurantul Stadtpark a domnului Michail Hager și de restaurantul berăriei aflător în Dreieichenstrasse Nr. 5, încă în multe altele restaurante din Sibiu (Nagyszeben) se poate căpăta spre consumație.

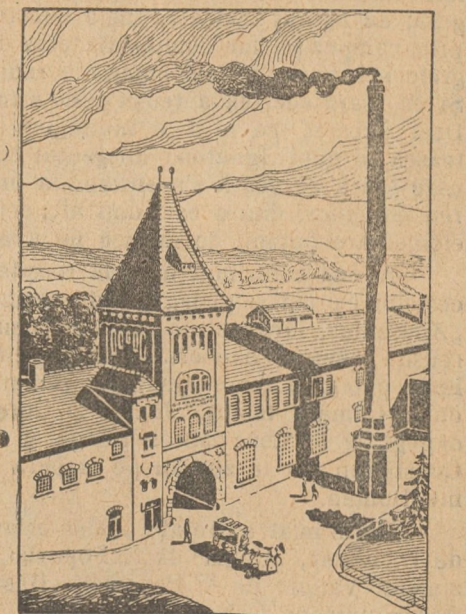
Cu profundă stimă

Berăria: Frații Hager.

Comande pentru provincie se primesc cu mulțumită în Berăria (Dreieichenstrasse Nr. 5).
Telephon Nr. 243.

Subscrisul cu toată stima aduce la cunoștința P. T. publicului, că din 1 Maiu începând în restaurantul său „**Stadtpark**“ pe lângă berea „**Pilsner-Urquell**“ încă și „**Hagerbräu**“ deschisă și întunecată din berăria fraților Hager este pusă în circulație.

Cu profundă stimă

Michail Hager, restaurateur.

(105) 6-10